

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра історії

Проректор із науково-педагогічної роботи
О.А. Кузнецова

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

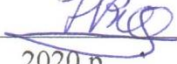
Ступінь бакалавра
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 032 Історія та археологія
Освітньо-професійна програма Історія та археологія

2020-2021 навчальний рік

Розробник: доктор історичних наук, професор кафедри історії Буглай Н.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії
Протокол № 1 від «26» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри (Рижєва Н.О.)
«26» серпня 2020 р.

Анотація

Курс «Історія міжнародних відносин» орієнтує студентів на розгляд міжнародних відносин в контексті історичного розвитку держав світу. Дисципліна сприяє формуванню толерантних установок при оцінці окремих фактів і явищ міжнародного життя та налаштовує студентів на вивчення основних етапів міжнародних відносин, історичних типів міжнародного порядку, змісту і форм міжнародного співробітництва. Аналіз особливостей формування зовнішньополітичних стратегій різних країн світу висвітлюється через співставлення протиріч та закономірностей світового розвитку. Дисципліна «Історія міжнародних відносин» фокусує увагу на розкритті основних проблем міжнародних відносин кінця XIX – початку XXI ст. в світлі критичного аналізу джерел, порівняльного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Особлива увага приділяється питанням формування та ліквідації Версальсько-Вашингтонської та Ялтинсько-Потсдамської систем міжнародних відносин. Розглядаються, також, тенденції міжнародних відносин на рубежі 1990-х - 2000-х років в умовах пост біполярного світу, проблемні питання реформування ООН. Сучасний стан і перспективи розвитку міжнародних відносин аналізуються у форматі перегляду військово-політичної доктрини НАТО та розширення ЄС.

Ключові слова: міжнародні відносини, міжнародний порядок, співробітництво, НАТО, ЄС, ООН.

Abstract

The course «History of International Relations» orients students to consider international relations in the context of the historical development of the world. The discipline promotes the formation of tolerant attitudes in assessing certain facts and phenomena of international life and sets students to study the main stages of international relations, historical types of international order, content and forms of international cooperation. The analysis of the peculiarities of the formation of foreign policy strategies of different countries of the world is covered through the comparison of contradictions and patterns of world development. The course «History of International Relations» focuses on revealing the main problems of international relations in the late XIX - early XXI century in the light of critical analysis of sources, comparative analysis, establishing causal relationships. Particular attention is paid to the formation and elimination of the Versailles-Washington and Yalta-Potsdam systems of international relations. The tendencies of international relations at the turn of the 1990s - 2000s in the conditions of the post-bipolar world, problematic issues of UN reform are also considered. The current state and prospects of international relations are analyzed in the format of a revision of NATO's military-political doctrine and EU enlargement.

Keywords: international relations, international order, cooperation, NATO, EU, UN.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів — 4	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання — 1	Спеціальність: 032 Історія та археологія Освітня програма: Історія та археологія		
Загальна кількість годин — 210		<i>Семестр</i>	
		7-8-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 1,7 самостійної роботи студента — 3,3	ступінь: бакалавра	<i>Лекції</i>	
		26 год.	
http://moodle.mdu.edu.ua/my/		<i>Практичні, семінарські</i>	
		44 год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		140 год.	
		<i>Вид контролю:</i> Екзамен — 8-й семестр	

Мова навчання – українська.

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 210 год.: 70 год. – аудиторні заняття, 140 год. – самостійна робота (33%/67%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: орієнтація студентів на розгляд історії міжнародних відносин в контексті історичного розвитку, формування толерантних установок при оцінці окремих фактів і явищ міжнародного життя; налаштування студентів на вивчення основних етапів міжнародних відносин, історичних типів міжнародного порядку, змісту і форм міжнародного співробітництва.

Завдання курсу:

- ознайомити із змістом теорії та історії міжнародних відносин через висвітлення протиріч та закономірностей світового розвитку;
- охарактеризувати основні напрями роботи з джерельно-документальною базою та історіографією курсу;
- висвітлити мету, завдання, методи, принципи та функції курсу; теоретичний та фактичний матеріал; ключові поняття курсу; хронологію та термінологію курсу;
- сформувати у студентів об'єктивний, збалансований, толерантний погляд на міжнародні події;
- аналізувати особливості формування зовнішньополітичних стратегій різних країн світу;
- навчити студентів аналізувати роль політичних діячів в міжнародних відносинах;
- розкрити основні проблеми міжнародних відносин наприкінці XIX – на початку XXI ст.;
- виробити у студентів навички критичного аналізу джерел, порівняльного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- визначити взаємозв'язок національних історичних умов з світовими процесами в контексті інтернаціоналізації, інтеграції та глобалізації.

Передумови для вивчення дисципліни:

Вивчення навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин» доцільно організувати на базі вже вивченої «Нової історії країн Європи та Америки», в єдиному контексті з тематикою вивчення дисциплін «Новітня історія країн Європи та Америки», «Політології», «Соціології», «Основ економічної теорії», «Міжнародного права», «Новітньої історії країн Азії та Африки» та ін.

Навчальна дисципліна складається з 7-ми кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН-1 *Здатність запам'ятовувати або відтворювати:* найважливіші факти, події та процеси історичного минулого українського народу і людства загалом; основні тенденції історичного розвитку в конкретні історичні періоди; наукову хронологію, періодизацію і характеристики основних етапів вітчизняної та всесвітньої історії; основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, категоріальний апарат з історії та археології; основні принципи і методи історичного пізнання; основні типи і види історичних джерел; необхідний фактичний матеріал для конкретного історичного дослідження; детальні знання про певний історичний період або проблему.

ПРН-2 *Здатність розуміти та інтерпретувати:* основні завдання історичної та археологічної науки; з'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них; класифікувати історичні джерела з метою реалізації конкретних науково-дослідницьких проектів; інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел (археологічні

артефакти, архівні документи, усні свідчення, музейні експонати, періодика, наукові праці тощо); обґрунтовувати вибір методики опрацювання речових джерел і текстів.

ПРН-3 *Здатність використовувати вивчений матеріал в нових ситуаціях:* виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі; оцінювати основні тенденції та особливості історичного розвитку людства у певні історичні періоди; аналізувати відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах; демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі; організувати практичне вирішення проблем історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України; планувати дослідницькі проекти з історії, археології, історіографії, джерелознавства, краєзнавства та ін.; застосовувати сучасні методики викладання історії.

ПРН-4 *Здатність розбивати інформацію на відповідні компоненти і розуміти їх взаємозв'язок:* аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії; визначати взаємозалежності глобалізаційних процесів і міжнаціональних та міжетнічних відносин; досліджувати життя та діяльність конкретних людей у контексті їхньої історичної доби; упорядковувати історичні джерела у відповідності до їх інформаційного потенціалу при розробці конкретної науково-дослідницької теми та реалізації археографічних проектів; розділяти на категорії пам'ятки матеріальної культури та історичні документи відповідно до нормативів.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час

ЗК-6. Критичність і самокритичність мислення.

ЗК-8. Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст і структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.

ЗК-20. Здатність працювати в колективі та самостійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам.

II. Фахові:

ФК-1. Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності

ФК-5. Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел і використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи, посилання на електронні ресурси

ФК-10. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні та соціальні події та явища

ФК-11. Вміння коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представити результати наукових досліджень в друкованій формі, проводити їх презентацію

ФК-12. Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Вступ. Міжнародні відносини як навчально-наукова дисципліна.

Тема 2. Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.

Тема 3. Геополітичні зміни в світі після Першої світової війни.

Тема 4. Трансформації Версальсько-Вашингтонської системи у 1920-ті роки.

Тема 5. Зовнішня політика провідних країн світу в 1930-ті роки.

Тема 6. Ліквідація Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин.

Тема 7. Міжнародні відносини в період Другої світової війни.

Тема 8. Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».

Тема 9. Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.

Тема 10. Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.

Тема 1. Вступ. Міжнародні відносини як навчально-наукова дисципліна.

Мета, предмет, завдання курсу. Методологічні засади дисципліни. Періодизація. Стратифікація міжнародних відносин та структурні виміри міжнародних систем. Дипломатія як засіб здійснення зовнішньої політики держави. Розвиток і діяльність міжнародних організацій. Історичні типи міжнародного порядку. Вестфальський світовий порядок. Віденська епоха. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин. Ялтинсько-Потсдамська система. Ознаки пост біполярного світоустрою.

Тема 2 . Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.

Міжнародні відносини останньої третини XIX ст. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст. «Союз трьох імператорів». Формування військово-політичних блоків: Троїстий союз та Антанта. Марокканська криза. Локальні конфлікти в Європі. Балканські війни. Протистояння військово-політичних блоків та липнева криза 1914 р. Початок Першої світової війни. Дипломатичні заходи країн в ході Першої світової війни. Боротьба за союзників. Вихід Росії з війни. Міжнародні відносини наприкінці війни та її закінчення.

Кредит 2. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин.

Тема 3. Геополітичні зміни у світі після Першої світової війни.

«14 пунктів» В. Вільсона. Позиції країн на Паризькій мирній конференції. Підписання Версальського договору. Нейїський, Сен-Жерменський, Тріанонський, Севрський договори. Утворення та діяльність Ліги Націй. Основні угоди Вашингтонської конференції 1921-1922 рр.

Тема 4. Трансформації Версальсько-Вашингтонська система у 1920-ті роки.

Генуезька, Гаазька, Лозаннська та Локарнська міжнародні конференції. Радянсько-німецький чинник міжнародних відносин. Основні проблеми міжнародних відносин 20-х років XX століття: репарації та борги, територіальні проблеми, питання роззброєння, дипломатичне визнання СРСР та ін. Плани Ч. Дауеса та О. Юнга. Оцінки Версальсько-Вашингтонської системи.

Кредит 3. Міжнародні відносини в 30-ті рр XX ст.

Тема 5. Зовнішня політика провідних країн світу в 1930-ті роки.

Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці 20-х – на початку 30-х рр. XX ст. Загострення міжнародних протиріч. Формування агресивного блоку держав. Італо-ефіопська війна.

Тема 6. Ліквідація Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин.

Японська окупація Маньчжурії. Криза Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Крах спроби створення системи колективної безпеки в Європі. Аншлюс Австрії та Мюнхенська угода, їх наслідки. Політика «умиротворення» агресорів, її провал. Переговори західних держав із СРСР. Пакт Молотова-Ріббентропа та таємний протокол до нього. Міжнародні відносини в переддень Другої світової війни.

Кредит 4. Криза міжнародних відносин та Друга світова війна

Тема 7. Міжнародні відносини в період Другої світової війни.

Початок Другої світової війни, як наслідок міжнародної кризи 30-х рр. XX ст. Напад Німеччини на Польщу. Позиції СРСР на початковому етапі війни. Вступ СРСР та США у війну. Створення антигітлерівської коаліції. «Атлантична хартія». «Декларація

об'єднаних націй». Проблеми другого фронту в міжнародних відносинах. Вихід Італії з війни. Значення Тегеранської конференції 1943 р. Основні питання Кримської (Ялтинської) конференції. «Декларація про звільнену Європу». Сан-Франциська конференція 1945 року. Рішення Потсдамської конференції. Вступ СРСР у війну з Японією. Атомне бомбардування Хіросіми і Нагасакі. Міжнародні відносини наприкінці війни.

Кредит 5. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин.

Тема 8. Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».

Геополітичні зміни в світі після Другої світової війни. Рішення Паризької мирної конференції 1946 року. Мирні угоди з Італією, Болгарією, Угорщиною, Румунією та Фінляндією. Міжнародні судові процеси над військовими злочинцями. Трансформація системи міжнародних відносин та становлення біполярної структури. Сан-Франциська конференція 1951 року. Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході. Створення та діяльність ООН. Початок «холодної війни». РЕВ. Утворення НАТО та ОВД. Вступ ФРН у НАТО. Центрально-Східна Європа та побудова «народної демократії». Події в Індокитаї. Початок Корейської війни 1953 р. Карибська криза. Процес деколонізації у повоєнному світі. Етапи деколонізації. Створення та діяльність Руху Неприєднання.

Кредит 6. Міжнародні відносини в другій половині ХХ ст.

Тема 9. Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. ХХ століття: від періоду розрядки до конфронтації.

Міжнародні відносини першої половини 1970-х років. Перехід від конфронтації до розрядки. Угода щодо Західного Берліна. «Нова східна політика» В. Брандта. Принцип непорушності кордонів. Радянсько-французькі відносини. Радянсько-американські відносини. Обмеження ракетно-ядерного протистояння. Передумови розрядки міжнародної напруженості в першій половині 70-х рр. ХХ ст. Гельсінкський процес. Підписання Заключного акта НБСЄ. Наростання суперечностей світового розвитку. Питання озброєння та роззброєння в міжнародних відносинах. Вступ радянських військ у Афганістан. Криза політики розрядки та посилення конфронтації між Заходом і Сходом.

Кредит 7. Міжнародні відносини наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть.

Тема 10. Міжнародні відносини наприкінці ХХ століття. Закінчення «холодної війни».

Постбіполярний світ.

Новий курс СРСР у зовнішній політиці. Переговорний процес із проблем роззброєння. Початок демонтажу ракет «СС-20» та крилатих ракет. Договір про скорочення стратегічних наступальних озброєнь. Радянсько-американське домовленості та їх вплив на світові процеси. Перехід від конфронтації до співробітництва. Віденські зустрічі 1989 року. Демократичні революції в ЦСЄ. Розпад Югославії. Паризька хартія для нової Європи. Остаточне врегулювання німецької проблеми. Нормалізація радянсько-китайських відносин. Розпад СРСР та утворення СНД. Лондонська декларація 1990 року по НАТО. Закінчення та наслідки «холодної війни». Маастрихтська угода 1992 року. Брюссельський саміт НАТО 1994 р. й програма «Партнерство заради миру».

Тенденції міжнародних відносин на рубежі 1990-х - 2000-х років. Постбіполярність. Однополосний глобалізм та нові центри сили. Глобальні проблеми та міжнародний тероризм. Зовнішньополітична доктрина США після 11 вересня 2001 року. Глобальні проблеми міжнародних відносин. Нові загрози та національна безпека. Локальні та регіональні конфлікти в міжнародних відносинах. Країни Європейського Союзу в міжнародних відносинах. Амстердамський договір 1997 року. Вступ країн ЦЄ до НАТО. Розширення ЄС. Проблеми реформування ООН. Сучасний стан і перспективи розвитку міжнародних відносин.

3. Структура навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
1	2	3	4	5
I СЕМЕСТР				
Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.				
Тема 1. Вступ. Міжнародні відносини як навчально-наукова дисципліна.	15	2	2	11
Тема 2. Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.	15	2	4	9
Усього:	30	4	6	20
Кредит 2. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин				
Тема 3. Геополітичні зміни в світі після Першої світової війни	15	2	4	9
Тема 4. Трансформації Версальсько-Вашингтонської системи у 1920-ті роки.	15	2	2	11
Усього:	30	4	6	20
Кредит 3. Міжнародні відносини в 30-ті рр. XX ст.				
Тема 5. Зовнішня політика провідних країн світу в 1930-ті роки.	15	2	4	9
Тема 6. Ліквідація Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин.	15	2	4	9
Усього:	30	4	8	18
Кредит 4. Криза міжнародних відносин та Друга світова війна.				
Тема 7. Міжнародні відносини в період Другої світової війни.	30	4	4	22
Усього:	30	4	4	22
Усього за I семестр:	120	16	24	80
II СЕМЕСТР				
Кредит 5. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин				
Тема 8. Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».	30	2	6	22
Усього:	30	2	6	22
Кредит 6. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.				
Тема 9. Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.	30	4	6	20
Усього:	30	4	6	20
Кредит 7. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть				
Тема 10. Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний	30	4	8	18

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
1	2	3	4	5
світ.				
Усього:	30	4	8	18
Усього годин за II семестр:	90	10	20	60
Усього годин за курс:	210	26	44	140

**4. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.		
1	Тема 1. Вступ. Міжнародні відносини як навчально-наукова дисципліна	2
2	Тема 2. Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.	2
Кредит 2. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин		
3	Тема 3. Геополітичні зміни в світі після Першої світової війни	2
4	Тема 4. Трансформації Версальсько-Вашингтонської системи у 1920-ті роки.	2
Кредит 3. Міжнародні відносини в 30-ті рр. XX ст.		
5	Тема 5. Зовнішня політика провідних країн світу в 1930-ті роки.	2
6	Тема 6. Ліквідація Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин.	2
Кредит 4. Криза міжнародних відносин та Друга світова війна.		
7	Тема 7. Міжнародні відносини в період Другої світової війни.	4
Кредит 5. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин		
8	Тема 8. Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».	2
Кредит 6. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.		
9	Тема 9. Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.	4
Кредит 7. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть		
10	Тема 10. Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.	4
	Усього:	26

5. Теми практичних, семінарських занять
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.		
1	Тема 1. Вступ до предмету «Міжнародні відносини». Історичні типи світового порядку	2
2	Тема 2. Міжнародна ситуація наприкінці XIX – на початку XX ст.	2
3	Тема 3. Дипломатія в добу Першої світової війни.	2
Кредит 2. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин		
4	Тема 4. Версальсько-Вашингтонська система договорів повоєнного облаштування світу	2
5	Тема 5. Міжнародна організація Ліга Націй	2
6	Тема 6. Конференції 1920-х років та їх роль у розвитку міжвоєнного світу.	2
Кредит 3. Міжнародні відносини в 30-ті рр. XX ст.		
7	Тема 7. Міжнародні відносини в період тимчасової стабілізації та роки світової економічної кризи	4
8	Тема 8. Ліквідація Версальської системи та встановлення німецької гегемонії в Європі	4
Кредит 4. Криза міжнародних відносин та Друга світова війна.		
9	Тема 9. Проблеми міжнародних відносин в ході Другої світової війни.	4
Кредит 5. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин		
10	Тема 10. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин та біполярність світу.	2
11	Тема 11. Створення та діяльність ООН.	2
12	Тема 12. Криза колоніалізму та її вплив на систему міжнародних відносин другої половини XX століття.	2
Кредит 6. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.		
13	Тема 13. Міжнародні відносини у першій половині 1970-х рр. Гельсінкський процес	4
14	Тема 14. Загострення «холодної війни». Радянсько-афганська війна	2
Кредит 7. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть		
15	Тема 15. Особливості розвитку регіональних систем міжнародних відносин.	4
16	Тема 16. Завершення епохи біполярності в міжнародних відносинах та	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	постбіполярна доба.	
17	Тема 17. Україна в міжнародних відносинах ХХ – початку ХХІ століть.	2
	Усього:	44

6. Лабораторні заняття

Робочим планом не передбачено

7. Самостійна робота Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини ХІХ – початку ХХ ст.		
1	Тема 1. Вступ. Міжнародні відносини як навчально-наукова дисципліна	11
2	Тема 2. Міжнародні відносини наприкінці ХІХ - на початку ХХ століття та в період Першої світової війни.	9
Кредит 2. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин		
3	Тема 3. Геополітичні зміни в світі після Першої світової війни	9
4	Тема 4. Трансформації Версальсько-Вашингтонської системи у 1920-ті роки.	11
Кредит 3. Міжнародні відносини в 30-ті рр. ХХ ст.		
5	Тема 5. Зовнішня політика провідних країн світу в 1930-ті роки.	9
6	Тема 6. Ліквідація Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин.	9
Кредит 4. Криза міжнародних відносин та Друга світова війна.		
7	Тема 7. Міжнародні відносини в період Другої світової війни.	22
Кредит 5. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин		
8	Тема 8. Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».	22
Кредит 6. Міжнародні відносини в другій половині ХХ ст.		
9	Тема 9. Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. ХХ століття: від періоду розрядки до конфронтації.	20
Кредит 7. Міжнародні відносини наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть		
10	Тема 10. Міжнародні відносини наприкінці ХХ століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.	18
	Усього:	140

8. Індивідуальне науково-дослідне завдання

- Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :
- I – підготовка доповіді з висвітленням проблем «Історія міжнародних відносин» (для студентів ДФН).
- II – підготовка та захист контрольної роботи з висвітленням проблем «Історія міжнародних відносин» (для студентів ЗФН).

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Зміст курсу поділений на 8 кредитів. Кожний кредит включає в себе лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу даної частини курсу.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на семінарських заняттях:

Студенту виставляється відмінно якщо він вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Студенту виставляється дуже добре якщо він володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, але допускає несуттєві неточності при викладенні та порівнянні.

Студенту виставляється добре якщо він володіє певним обсягом матеріалу хоча допускає несуттєві неточності при його аналізі та не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків.

Студенту виставляється достатньо якщо він володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Студенту виставляється мінімальний задовільно якщо він володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати 100 балів (за 1 кредит), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

10. Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 7 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота										КР	Накопичувальні бали (сума)
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100	700/100
60	60	60	60	60	60	60	60	60	60		

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

11. Рекомендована література

Базова

1. Абрамов Ю.К. Американская партийная модель (основные характеристики) // США. – 1992. - № 2.
2. Авраменко Б. Наркомания: глобальный ответ на глобальный вопрос // Международная жизнь. – 1992. - № 11.
3. Агаяну Н. Канада ищет свой путь // Международная жизнь. – 1972. - № 7.
4. Актуальные проблемы Западной Европы: экономика, политика, идеология. – М., 1990.

5. Алардж Б. Политико – исторические аспекты и предпосылки арабо-израильского конфликта// Сучасна українська політика.- Вин.17.-К.,2009.
6. Альтернативи 1939 г.- М., 1989.
7. Александров В.В. Новейшая история стран Европы и Америки 1918-1945 гг. Учебное пособие для студентов исторических факультетов вузов. М., 1986.
8. Андреев В.Г. Геополитика и мировые войны XX века. // США-Канада: экономика, политика, культура.- 1999. - №11.
9. Андреотти Д. СССР, увиденный вблизи: перев.. с итал. / Под редакцией И.Б. Левина.-М.: Прогресс,1989.
10. Андрійчук О. Україна –Європа: тести на сумісність: Збірка публіцистичних текстів/ О. Андрійчук.- К.: Смолоскип, 2007.
11. Арах М. Европейский Союз: видение политического объединения. – М., 1998.
12. Арон Р. Мир і війна між націями. – К., 2000.
13. Ахтамзян А.А. Федеративная Республика Германия в конце XX в.// Новая и новейшая история.- 1999.- №4.
24. Ачканазі Б.О. Загострення політичної ситуації у Франції після Першої світової війни // УІЖ. – 2001. - № 5.
15. Бадак А.Н. Всемирная история: в 24-х т.- Т. 18-24.- Мн., 1995.
16. Барановский К.Ю. Квебек: «большой национализм малых наций» // США. – 1992. - № 1.
17. Батталья Р. История Итальянского движения сопротивления 8 сент. 1943 г. – 25 апр. 1945 г. / Под ред. Н.А.Ковальского. – М.: Изд-во ин. лит-ры, 1954.
18. Бжезинский З. Великая шахматная доска: Господство Америки и его стратегические императивы: Пер. с англ.. – М., 1998.
19. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навч. посібник. – К., 1997.
20. Борко Ю.А. От европейской идеи - к единой Европе. – М., 2003.
21. Богомолов О. Перед вызовами глобализма // Свободная мысль. – 2003. – № 8.
22. Буглай Н.М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2012 рр.): навчально-методичний посібник / Н.М. Буглай. – Миколаїв: Іліон, 2013.
23. Буглай Н.М. Тестові завдання для перевірки рівня знань студентів спеціальності 6.020302 Історія з курсу: «Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки»: посібник/авт.-укл. Н.М.Буглай. – Миколаїв: Іліон, 2016. – 108 с.
24. Бузгалин А. Призрак антиглобализма // Свободная мысль. – 2003. – № 1.

25. Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации. – М., 2002.
26. Быков А.И. Вызовы глобализации и перспективы европейской интеграции. – М., 2004.
27. Василенко В., Туниця Ю. Не хлібом єдиним. Про глобальну екологічну ініціативу та права людини // Урядовий кур'єр. — 1999. — 24 квітня.
28. Варлов С.В. Англия и проблема ограничения стратегических вооружений // Вопросы истории. – 1982. - № 9.
29. Вдовиченко В. Міжнародна безпека: погляд Вишеградської четвірки// Зовнішні справи.- 2013.- №5.
30. Веселовський А. Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети// Політика і час.-2007.-№7.
31. Відносини України з країнами Азії, Африки та Латинської Америки/ / С.В. Віднянський, А.Ю. Мартинов/ С.В. Віднянський, А.Ю. Мартинов//Державотворчий процес в Україні 1991-2006.- К.,2007.
32. Віднянський С.В. Центрально-Східна Європа у ХХ ст. як особливий регіон: основні напрями і проблеми вивчення // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. – Ужгород. – 2005. – Вип. 12.
33. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми реалізації/ С.В. Віднянський , А.Ю. Мартинов// УІЖ.- 2011.-№ 4.
34. Віднянський С.В. Розпад Австро-Угорської монархії і утворення національних держав // Україна-Європа-Світ. – Вип. 2: Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – Тернопіль, 2009.
35. Віднянський С. Кримська конференція 1945 року (уроки для України) // Зовнішні справи. – 2015. - № 1.
36. Виноградов А. Правда о том, как Италия вышла из Второй мировой войны. // Вопросы истории. – 1979. - № 5.
37. Виноградов А. Великие державы и мирное урегулирование с Италией в 1945-1947 годах. // Вопросы истории.- 1987.- №7.
38. Вишневский М. Большое соперничество в Африке// Азия и Африка сегодня.- 2006.- №7.
39. Волков Л. Религиозный экстремизм и палестинская проблема // Азия и Африка сегодня. – 1998. - № 5.

40. Волощук П. Адаптація НАТО к новым мировым реалиям // Підтекст. – 1997. - № 2.
41. Всесвітня історія ХХст. / Під ред.. Даниленко В.П., Панченка П.І.- К., 1999.
42. Всесвітня історія: Тести. 6-11 класи: Посібник / За ред. Л.М. Мицик. – К.: ВЦ «Академія», 2007.
43. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. – М., 1995.
44. Гаджиев К.С. Введение в геополитику: учебник. Издание 2-е дополненное и переработанное.-М. Логос.,2000.
45. Газін В. П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. 1918-1945: Підручник для студентів ВНЗ.- К., 2003.
46. Газін В. П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. 1945-2002 роки: Підручник для студентів ВНЗ.- К., 2004.
47. Гальчинський А.С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи: Методологічні аспекти.- К.: Либідь, 2006.
48. Гершов З.М. Вудро Вильсон – М.: Мысль, 1983.
49. Гибианский Л. Я. Идея балканского объединения и планы ее осуществления в 40-е годы ХХ века. // Вопросы истории.- 2001.
50. Гладкий Ю.Н. Глобалистика: трудный путь становления // Мировая экономика и международные отношения. – 1994. - № 10.
51. Глинкина С.П., Куликова Н.В. Глобальный кризис и его особенности в новых странах – членах ЕС // Новая и новейшая история. – 2010. – № 2.
52. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2001.
53. Глобальные проблемы современности. — М.: Мысль, 1981.
54. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: Коротка історія ХХ ст. (1914–1991) / Пер. з англ. – К., 2001.
55. Гончар Ю.Б. Маастрихт, США та європейська безпека // Питання нової та новітньої історії. – 1995. – Вип. 41.
56. Гончар Б.М., Козицький М.Ю., Мордінцев В.М., Слюсаренко А.Г. Всесвітня історія. Навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене і доповнене. - К., 2002.
57. Горбань А. Радянізація суспільного укладу селянства Східної Німеччини (1944-1953) // Історія України. – 2002. - № 17.
58. Горобець І. Конкуренція стратегій майбутнього Близького сходу //Зовнішні справи.-2012.-№3.

59. Горобець І., МартиновА. Новий етап історії Європейського Союзу// Зовнішні справи.-2009.-№12.
60. Грани глобализации. Трудные вопросы современного развития. – М., 2003.
61. Грищенко К. Незалежна Україна, 20 років на світовій арені//Зовнішні справи.-2011.
62. Гузіна Дежан Упошуках правильної парадигми : концептуальні перспективи посткомуністичного переходу у країнах Східної Європи: перекладено з англійської/ Д. Гузіна.- К.: Ай Бі, 2003.
63. Гуменюк Б.І. Дипломатична служба: правове регулювання :: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Б.І. Гуменюк.- К., Либідь 2007.
64. Гуцало М.Г Сучасний міжнародний тероризм, як системне явище: тенденції, фактори, шляхи протидії// Гілея.-2005.-№3.
65. Давидсон А.Б Проблемы взаимопонимания в современных международных отношениях// Новая и новейшая история .- 2011.-№2.
66. Давыдов Ю.П. Возникновение региона ЦВЕ // США: экономика, политика, идеология. – 1997. - № 4.
67. Дахно І.І. Право Європейського Союзу: англо-українсько- російський голосарій /І.І. Дахно.- К.: Центр навчальної літератури, 2007.
68. Движение Сопротивления в Западной Европе, 1939-1945. Национальные особенности. - М., 1991.
69. Движение Сопротивления в странах Центральной и Юго-Восточной Европы. 1939-1945. Национальные особенности. - М., 1995.
70. Движение неприсоединения в документах и материалах. /Составленное Р.С. Листопадова.- М. Наука. 1989.
71. Движение неприсоединения в современном мире / Ответственный редактор Я.Я. Этингер.- М.: Международные отношения, 1985.
72. Демократические революции в Центральной и Восточной Европе: десять лет спустя: «Круглый стол» // Новая и новейшая история. – 2000. - № 2.
73. Державотворчий процес в Україні 1991-2006. - К.: Наукова думка,2007.
74. Дейвіс Н. Європа: Історія/ Пер з англ. - К.: Основи, 2000.
75. Джонсон П. Современность: Мир с двадцатых по девяностые годы: В 2–х кн. – М., 1995.
76. Дзасохов А.С. Становление и эволюция постколониального мира, вторая половина XX в. – М., 1977.

77. Дікон Б. Глобальна соціальна політика: міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту./ Б.Дікон, М. Халс, П.Стабс; перекладено з англійської. А. Олійник, В. Триліс, В. Паламарчук.- К., Основи, 1999.
78. Дилкс Д. Черчилль и операция «Немыслимое», 1945 г. // Новая и новейшая история. – 2002. - №3.
79. Дипломатический словарь : в 3-х т.-Т.1-3 / Главный редактор А.А. Громько и др.-4-е издание.Переработанное и дополненное. М.: Наука,1984 -1986./ Т.1 422 с.; Т.2 503 с; Т.3.
80. Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів.- Ніжин, 2000.
81. Документы международных отношений и внешней политики СССР (1917-1945).- М. 1996.
82. Документы по истории Мюнхенского сговора: 1937 – 1939. – М.: Политиздат, 1979.
83. Долгилевич Р.В. Вопрос о статусе Берлина. 1944-1990 годы // Новая и новейшая история. – 2011. - № 3.
84. Дорошенко М. С. Країнознавство. Країни СНД і Балтії : Навчальний посібник / М.С. Дорошенко.- Чернівці : Книги ХХІ, 2008.
85. Дубинин Ю.А., Мартынов Б.Ф., Юрьева Т.В. История международных отношений (1975-1991 гг.): Учебник. – М., 2006.
86. Дудко І. Формування багатопольсного світу в умовах постбіполярності: прогнози і реалії сучасних міжнародних відносин// Сучасна українська політика.Випуск 5.- К.- Миколаїв, 2004.
87. Дюррозель Жан-Батіст. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. - К., 1995.
88. Европа между миром и войной. 1918-1939.- М., 1992.
89. Європейський союз : вчора, сьогодні, завтра: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /Ю.І. Макар, В.І. Бурдяк, Т.Д. Івасютін, В.В. Семенко.- Чернівці: Рута; 2008.
90. Эдельман Дж. Р. Прелюдия холодной войны: к истории советско-американских отношений. // Вопросы истории.- 1991.- № 6.
91. Эмин В.Г. Региональные конфликты и международные организации.- М., Феникс, 1991.
92. Елькина Е.А. Пиратство в Гвинейском заливе: новые угрозы // Азия и Африка сегодня. – 2012. - № 12.

93. Ефимов Н.Н., Фролов В.С. Карибский кризис 1962 года (новые данные) // Вопросы истории. – 2005. -№ 10.
94. Зовнішня політика України – 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред. Г.М Перепелиці. – К.: ВД «Стилос», 2007.
95. Зовнішня політика України.: здобутки і проблеми.: К.-Товариство «Знання України», 2007.
96. Зовнішня політика України 2011-2012: Здобутки та пріоритети /К.І. Грищенко // Зовнішні справи.-2012.-№2.
97. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003)/ Відп. Ред.. С.В. Віднянський. – К.: Генеза, 2004.
98. Золотухин В.П. Международный терроризм и новая концепция внутренней безопасности США // Новая и новейшая история. – 2004. - № 3.
99. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945). Навчальний посібник.- К., 2001.
100. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002). Навчальний посібник. - К., 2003.
101. Иванов А.Г. Великобритания и мюнхенский уговор/ В свете архивных документов// Новая и новейшая история.- 1988.- №6.
102. Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навчальний посібник для студентів спеціальностей: міжнародні відносини, міжнародне право, міжнародні економічні відносини, країнознавство / П.М. Ігнат'єв, Чернівці.: Книги-XXI., 2006.
103. Из мемуаров Уинстона Черчилля // Народы Азии и Африки. – 1989. - № 6. – 1990. - № 1.
104. Илюхина Р.М. Лига наций. 1919-1934.- М. Наука, 1982.
105. Иноземцев В. Несколько гипотез о мировом порядке XXI века // Свободная мысль. – 2003. – № 10, 11, 12.
106. Иноземцев В. Расколота цивилизация. – М., 1999.
107. Історія сучасного світу: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, Л.О. Титаренко та ін. – К.: КНЕУ, 2006.
108. Лакер У. Терроризм в эпоху постмодернизма. // США: экономика, политика, идеология.- 1997.- № 2.
109. Международные парламентские организации. Справочник. – М., 2003.
110. Как принималось решение о возведении берлинской стены. // Новая и новейшая история.- 1999.- №2.
111. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года: В 2 т. – М., 2000.

112. Камінський Е., Фесенко М. Порівняльний аналіз діяльності президентів США Барака Обама та Франції Ніколя Саркозі // Зовнішні справи. – 2009. - № 3.
113. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин: Курс лекцій.- Львів: Світ,1995.
114. Канада – США: экономические и политические отношения. – М., 1983.
115. Катляр В.С. «Развитие стратегических концепций США и НАТО после 11 сентября 2001 года». – М., 2003.
116. Карягин В.В. Берлин: от железного занавеса до берлинской стены // Международная жизнь. – 1991. - № 4 - 8.
117. Кіндратець О. Проблеми війни і миру в третьому тисячолітті // Політичний менеджмент. – 2010. - № 2.
118. Кіш Є. Геополітичні наслідки інтеграції країн Центральної Європи в Європейський Союз / Є. Кіш // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: історія. --2005. – Випуск 12.
119. Кіш Є. Європа у пошуках нової ідентичності: Інституалізація процесів інтеграції країн Центрально-Східної Європи // Нова політика. – 1998. - № 3.
120. Кіш Є. Транскордонне співробітництво та регіональна політика Європейського Союзу / Є. Кіш // На шляху до Європи. Український досвід Єврорегіонів. Інститут Схід-Захід. – К.: Логос , 2000.
121. Киридон А. Міжнародні відносини у системному вимірі: поняття, етапи і тенденції розвитку//Історія в сучасній школі.- 2012.- №2.
122. Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1997.
123. Кокошин А.А., Рогов С.М. Серые кардиналы Белого дома.- М., АПН., 1986.
124. Колосов В,А., Мироненко Н.С. Геополитическая и политическая география: Учебник для студентов вузов.- М., Аспект- пресс, 2001.
125. Корнилов Ю.Э., Шишкин Г.А Перестройка в СССР : Международный резонанс.-М.,Международные отношения, 1988.
- 126.Костенко Г. Миротворча стратегія ООН: історія та сучасність// Зовнішні справи.-2012.-№3.
127. Кто есть кто в мировой политике.- М., Политиздат,1990.
128. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. – К., 2001.
129. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : Навчальний посібник для студентів Вищих навчальних закладів /В.В. Копійка , Т.І.

Шинкаренко; за редакцією Л. Губерського. -2-е видання, виправлене і доповнене.- К.:Знання, 2012.

130. Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /М.В. Кордон.- 2-ге видання.: К : центр учбової літератури, 2010.

131. Коріненко П.С. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945рр.).- Тернопіль, 2003.

132. Корниенко Г.М. У истоков «холодной войны» // Новая и новейшая история. – 1999. - № 6.

133. Кофі Аннан. Ми народи. Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ столітті. - К., 2001.

134. Кремень В.Г. Україна: ідентичність в добу глобалізації(начерки міждисциплінарних досліджень) / В.Г. Кремень, В.М. Ткаченко.- К: Знання України.,2013.

135. Кривець Н.В. Українсько-німецькі відносини: політика, дипломатія, економіка. 1918 – 1933 рр. / Н.В.Кривець. – К.: Інститут історії України НАН України, 2008.

136. Кривожиha В.И. Борьба с терроризмом: перспективы сотрудничества России и Запада. – М., 2002.

137. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. Дати. Події. Факти. Навч. посіб. Для студентів гуманітарних спеціальностей ВНЗ / В.Ю. Крушинський, В.А. Манжола. – К.: Либідь, 2007.

138. Кульчицький С. Україна і Росія: переваги і небезпеки «особливих відносин».Роздуми історика/С. Кульчицький.- К.-Інститут історії України НАН України, 2004.

139. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія: 10 кл.: Підручник. – К.: А.С.К., 2007.

140. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія: 11 кл.: Підручник. – К.: А.С.К., 2007.

141. Ланда Р.П. Глобализация и политический ислам // Новая и новейшая история. – 2011. - № 2.

142. Ларін М. Міжнародні організації у сучасному світі// Юридичний вісник України.-2003.-№7.

143. Логвиненко С. Геополітичні суперечності в сучасному світі// Політичний менеджмент.-2010.-№1.

144. Лузянин С.Г. ШОС: : возможные пути развития//Азия и Африка сегодня.- 2010.-№4.

145. Ляшенко Д. Глобальні проблеми сучасності // Географія та основи економіки в школі. – 2004. – № 2.

146. Максимычев И. Конец Берлинской стены. //Международная жизнь.- 1991.- №2.
147. Малієвський С. Війна на знищення: злочини вермахту в 1941-1944 рр. // Політика і час. – 2002. – № 6.
148. Мартинов А. Позиція України щодо реформування ООН// Політика і час.- 2005.-№9-10.
149. Матійчик Я. Між Європою й Азією (Пріоритети зовнішньої політики України у контексті геополітичного розвитку) // Політика і час.-2002.-№9.
150. Матьовка М. Рух неприєднання: становлення і зміст// Історія України.-2001.- №29-3.
151. Международные отношения: Социологические подходы / Рук. авт. кол. профессор Л. А Цыганов.-М.: Гардарина, 1998.
152. Международные организации системы ООН: Справочник.- М., Международные отношения, 1990.
153. Мельников Д.Е. Черная Л.Б. Империя смерти: Аппарат насилия в нацистской Германии 1933 – 1945 гг. М.: Политиздат, 1987.
154. Мещеряков М.Т. Судьба интербригад в Испании по новым документам // Новая и новейшая история. – 1993. - № 5.
155. Міжнародні організації(ООН,ЄС,НАТО,ОБСЄ,МВФ,СОТ,МКЧХ,ГУАМ,ОПЕК, АСЕАН,МАГАТЕ,ШОС) //Позакласний час.-2009.-№15-16.
156. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / Манжола В.А., Білоусов М.М., Гайдуков Л.Ф. та ін. – К., 2003.
157. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Гайдуков Л.Ф., Кремень В.Г., Губерський Л.В. та ін. – К., 2001.
158. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2007). Навчальний посібник для самостійної роботи студента.- К., 2008.
159. Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-х – 40-х гг.- М. 1996.
160. Мировые войны XX века: В 4-х кн. – М., 2002.
161. Мирошниченко В.О., Федчиняк А.О. Всесвітня історія. Тести для підготовки до ЗНО 2012 року. Частина 2. – Харків: Вид. гр. «Основа», 2012. – (Б-ка журналу «Історія та правознавство». – Вип. 4 (100)).
162. Молчанов А.И. Россия,Украина и Белорусь от Н.Хрущева до «Беловежской пущи». В 3-х томах. Т.1.-СПБ: Владимир Даль,2006.
163. Морозов Г. Лига Наций – взгляд через полвека. // Вопросы истории.- 1992.- №2-3.

164. Морозов Г.И. Международный терроризм. // США: экономика, политика, идеология.- 1997.- №2.
165. Наринский М.М. СССР и «план Маршалла». По материалам архива президента РФ // Новая и новейшая история. – 1993. - № 2.
166. Наринский М.М. Берлинский кризис (1948-1949 гг.). Новые документы из российских архивов. // Новая и новейшая история.- 1995.- №3.
167. Наринский М.М. М.С. Горбачев и объединение Германии. По новым материалам // Новая и новейшая история. – 2004. - № 1.
168. Нариси з історії (1901-1945) ХХ століття: Історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1. За редакцією А.Ф. Трубайчука. - К., 1998.
169. Насенко Ю.П. Историческое значение Бандунгской конференции //Новая и новейшая история.-1975.-№4.
170. НАТО у ХХІ столітті.- Брюссель: НАТО, 2004.
171. Нечитайло Д. След «Аль-Каиды» на Северном Кавказе // Азия и Африка сегодня. – 2006. - № 8.
172. Никонова С.В. Германия и Англия от Локарно до Лозанны. – М.: Наука, 1966.
173. Никонова С.В. Очерк Европейской политики Германии в 1924 – 1929 гг. От плана Дауэса к плану Юнга. – М.: Наука. – 1977.
174. Новейшая история зарубежных стран Европы и Америки 1917-1945. Под ред. проф. В.К. Фураева. - М, 1989.
175. Новітня історія (1918-1939). За ред. проф. В.А. Тарасенка.- К., 1961.
176. Новітня історія країн Європи і Америки: Збірник матеріалів для самостійної роботи студентів/ Укладач Л.М. Мицик. – Ніжин, 2003.
177. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу / С.В. Віднянський, А.Ю. Мартинов. – К., 2009.
178. О них говорят: 20 политических портретов.- М., Политиздат, 1989.
179. Орлик В. Росія та США напередодні президентських виборів // Зовнішні справи. – 2011. - № 11-12.
180. Орлик И.И. Центральная-Восточная Европа: от СЕВ до Евросоюза// Новая и новейшая история.- 2009.-№2.
181. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1999.
182. Павлов Н. Германский вопрос и «общеевропейский дом» // Мировая экономика и международные отношения. – 1990. - № 6.

183. Пасинчук К. Європа і Близький Схід: міжцивілізаційні відносини і міжнародна безпека//Політика і час.- 2006.-№3.
184. Пилько А.В. НАТО и Берлинский кризис 1958-1961 годов// Новая и новейшая история.- 2012.-№1.
185. Первая мировая война и проблемы политического переустройства Центральной и Юго-Восточной Европы.- М., 1991.
186. Петровський В.В. Українсько-російські взаємини в сучасній західній науковій літературі (1991-2001 рр.)- Харків: Майдан, 2003.
187. Погорелов Є. Глобалізація – виклик доби, і відповідь на нього // Молода нація. – 2001. - № 4.
188. Політична історія ХХ ст.: навчально–методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни/ В.Ф. Салабай, Я.А. Титаренко, Л.О. Панчук та ін.. – К., 2002.
189. Политические переговоры – СССР, Великобритании и Франции 1939г. в свете французских дипломатических документов / Новая и новейшая история. - 1989 - № 6.
190. Полянський П. Всесвітня історія. 1914-1939рр.- К., 2002.
191. Пономарев М.В., Смирнова С.Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки. Практическое пособие для вузов. Т.1-3.- М., 2000.
192. Поспелов А.С. Особливості воєнних конфліктів 1975-1991 рр. в Азії, Африці та Латинській Америці// Записки історичного факультету.Вин.16.-Одеса,2005.
193. Постолювський Р.М., Пугач Є.П., Старшнюк С.Ю. Встановлення тоталітарних режимів у країнах Центральної та Південно-Східної Європи (1944 - 1953). – Харків, 2000.
194. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI - К.-Парламентське видавництво, 2010.- (серія «Закони України»).
195. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV//Офіційний вісник України.-2004.-№35.
196. Пронь С.В. США та Японія Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (50- 90-ті роки ХХ століття) : Монографія. – Миколаїв: Видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2003.
197. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика 1914-1991 роки: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ С.В. Пронь.- Миколаїв, Видавництво МДГУ ім. П. Могили 2009.
198. Рогов С.М. 11 сентября 2001 года: реакция США. // США-Канада: экономика, политика, культура.- 2001.- № 11.
199. Ромашкина Н Северокорейские атомные бомбы и ракеты: мифы,догадки, реальность.//Азия и Африка сегодня.-2006.-№9.
200. Ромашкина Н. Иранский атомный узел// Азия и Африка сегодня.-2006.-№8.

201. Роцин А.А. Послевоенное урегулирование в Европе. – М., 1989.
202. Роцин А. Так начиналось ООН // Международная жизнь. – 1992. - № 7.
203. Рыхловский Б. Ялтинская конференция и современность// Международная жизнь.-1984.- №6.
204. Рубан С.Н. Участие СССР в корейской войне (новые документы) // Вопросы истории. – 1994. - № 11.
205. Рудич Ф. Стабільна демократія і ринкова економіка – невіддільні (трансформація політичних і економічних структур у країнах Центральної та Східної Європи: порівняльний аналіз) // Віче. – 1995. - № 4.
206. Рябінін Є. Від глобалізації до багатополюсного світу через регіоналізм // Зовнішні справи. – 2012. - № 1.
207. Рябінін Є. Сучасні проблеми та перспективи АСЕАН// Зовнішні справи.- 2011.-№3.
208. Савченко М. Організації Об'єднаних Націй – 60 років (1945-2005) // Історія України. - № 39(439), жовтень 2005.
209. Садкіна В. І. Глобальні проблеми людства // Географія. – 2005. – № 1.
210. Самарская Е. Индустриальное общество перед лицом перемен // Свободная мысль. – 1997. – № 2.
211. Самофалов В. Китай у новому світовому порядку: становлення супердержави// Зовнішні справи.-2013.- №4.
212. Сардачук П.Д., Сагайдак О.П. Україна в двосторонніх міжнародних відносинах (кінець ХХ – початок ХХІ століть): Навч.-довід. посібник. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2005.
213. Севскіна О. На відміну від ідей інтеграції (Президентські вибори у Франції як референдум для Європейського Союзу щодо його подальшого розвитку) // Політика і час. – 2002. - № 6.
214. Семин А.В. Треугольник США- Китай-Япония и АТР// Азия и Африка сегодня.-2012.-№9.
215. Симоненко Р. Сестри Великої Перемоги,Кримська(Ялтинська) й Берлінська (Потсдамська) конференції та Україна// Політика і час.- 1995.-№5.
216. Сич О.І. Історія західного суспільства в міжвоєнний період (1919–1939): Навч. посібн. – Чернівці: Наші книги. – 2008.
217. Сич О.І. Світ в другій половині ХХ – на початку ХХІ : основні тенденції політичного та соціально–економічного розвитку: Навч. посібн. – Чернівці, 2010.

218. Славинский Б.Н. Сан-Францисская мирная конференция 1951 г. // Проблемы Дальнего Востока- 1991.-№3.
219. Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский союз. – М., 2002.
220. Субх М. Рада співробітництва арабських держав Перської затоки: інтеграція на тлі серйозних внутрішніх протиріч// Зовнішні справи.-2012.-№3.
221. Сурін В.Б. Принцип національного самовизначення і політика умиротворення фашистської Німеччини (1933-1939рр.) // Науковий вісник Ужгородського Університету. Серія: історія. Вип. 22. – Ужгород, 2009.
222. Сухверхов В.В. Формирование новой французской колониальной политики в 1944-1946 гг. // Новая и новейшая история. – 2002. - № 1.
223. Типпельскирх К. История Второй мировой войны. – Т.1-2. - М., 1995.
224. Термінологічний словник. lib.chdu.edu.ua/pdf/metodser/137/9.pdf
225. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Пер. з англ. – К., 2001.
226. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. – Т. 1-2. - К.: Основи, 1995.
227. Толстов С. Європейська безпека в умовах багатопольярного світу // Зовнішні справи. – 2010. - № 3-4.
228. Толстов С. Міжнародна безпека в сучасному світі: стан, проблеми, перспективи //Зовнішні справи.-2012.- № 8-9.
229. Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления.- М., 1996.
230. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна. - К.: Либідь, 1999.
231. Трухановский В.Г. Проблема ядерного оружия в английской политике в годы второй мировой войны. // Вопросы истории. – 1984. - № 5.
232. 1939 год: уроки истории.- М., 1990.
233. Україна у міжнародних відносинах ХХ століття: Навч. посібн./ За ред. проф. Малика Я.Й. – Львів: Світ, 2004.
234. Фесенко М. Нові тенденції та глобальні проблеми сучасних світових процесів // Дослідження світової політики: Зб. Наук. Праць. – Вип. 32. – К., 2005.
235. Фесенко М. Цей багатопольсний світ (формування сучасної системи міжнародних відносин) //Політика і час.-2005.-№12.
236. Филитов А.М. Германский вопрос: от раскола к объединению. – М., 1993.
237. Фридрих К., Бжезинский З. Тоталитарная диктатура и демократия. – М., 1991.
238. Хазанов А. Лондон после терактов // Азия и Африка сегодня. – 2005. - № 11.

239. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917- 1945 рр. Навч. посіб. для студентів ВНЗ.- К.: Либідь, 1997.
240. Цветков Г.Н. СССР и США: отношения, влияющие на судьбы мира. – К., 1988.
241. Циватий В., Чекаленко Л. Європейське перехрестя безпеки: завдання Вишеграду / В. Циватий, Л. Чекаленко // Зовнішні справи. – 2013. – № 8.
242. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник, 3–те вид. стереотипне. – Львів: Новий світ, 2006.
243. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник. – К: Либідь, 2006.
244. Чекаленко Л. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник.- 2 вид. – К.: Кондор, 2011.
245. Чекаленко Л. ЄврАзЕС-ОДКБ-ШОС: союзники чи конкуренти? //Зовнішні справи.-2012.-№9.
246. Чекаленко Л. Україна в Європейських структурах безпеки і співробітництва// Зовнішні справи.- 2011.- №10.
247. Черевко О. Проблеми періодизації всесвітньої історії: новітня історія// Історія України. – 2005. - № 8(408).
248. Шаповалова О.Ілюзія вибору та її ризики для зовнішньої політики України // Зовнішні справи.-2013.№1.
249. Шевчук О.В. Китай між США та Росією: геостратегічні відносини: Монографія/О. В. Шевчук- Миколаїв: Іліон, 2008.
250. Шевчук О.В. Система безпеки Азіатсько-Тихоокеанського регіону: фактори формування та тенденції розвитку: Монографія / О.В. Шевчук.- Миколаїв.:Видавництво ЧДУ ім. П. Могили, 2010.
251. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – К., 2002.
252. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин. Підручник для студентів вищих навчальних закладів/ М.А. Шепелєв - К: Вища школа, 2004.
253. Шергін С. Пріоритети стратегічного партнерства та дилема не євразійського розвитку// Зовнішні справи.- 2012.- №5.
254. Шергін С. Україна, США і ЄС: криза дипломатії доби глобалізації // Зовнішні справи. – 2015. - № 1.
255. Шерман Ф. Война на Тихом океане. – М., 1999.
256. Шлезингер А. Некоторые уроки «холодной войны» // Новая и новейшая история. – 1991. - № 1.
257. Шпенглер Освальд. Закат Европы. – Т.1.- М.: Мысль, 1993.

258. Шумпетпер Йозеф А. Капіталізм, соціалізм і демократія. – К.: Основи, 1995.
259. Уткин А. Будущее Запада. – Свободная мысль. – 2003. - № 2.
260. Юрлов Ф.Н. КНР, Индия и США: соотношение сил меняется // Азия и Африка сегодня.- 2013.- №1.
261. Юрченко С. «План Маршала» у ретроспективі і проблема допомоги при соціально-економічних трансформаціях // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. - Вип. 22. – К., 2003.
262. Язьков Е.Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время 1918-1945. Курс лекций, второе издание. – М., 2000.
263. Ялі М. «Перезавантаження» американсько-російських відносин: український контекст Зовнішні справи. – 2014. - № 11-12.
264. Ян Е. Перелом у Східній Європі // Сучасність. – 1994. - № 5.
265. Яровий В.І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття. - К., 2005.
266. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М.: Республика, 1994.

Допоміжна

1. Авраменко С. Актуальные проблемы Западной Европы: экономика, политика и идеология. – М., 1990.
2. Адиебеков Р. Коминформ и послевоенная Европа (1947-1956). – М., 1994.
3. Батюк В. Геополитический контекст начала холодной войны: уроки для 90 х/ США //ЭПИ. – 1994, – №8-10.
4. Белоус В. На пути к глобальной безопасности. МЭМО, 1999, №9.
5. Белоусов М. Участие Украинской ССР во взаимодействии стран социализма в ООН/ Весник КГУ. – 1982. – №14.
6. Борко Ю. Общеєвропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.
7. Брандт В. Воспоминания. – М., 1991.
8. Богомолов О. Перед вызовами глобализма //Свободная мысль. – 2003. – №8.
9. Бузгалин А. Призрак антиглобализма //Свободная мысль. – 2003. – №1.
10. Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации. – М., 2002.
11. Быков А.И. Вызовы глобализации и перспективы европейской интеграции. – М., 2004.
12. Весник МИД СССР, 1990.
13. Волощук П. Адаптация НАТО к новым мировым реалиям, Подтекст, 1997, №5-6.
14. Воронов К. Будущее Европы: безопасность через международные отношения МЭМО, 1998, №3.
15. Грани глобализации. Трудные вопросы современного развития. – М., 2003.
- Горбатчук Г. Кудряченко. Відносини ФРН-НДР: від визначення до єднання. – К., 1994.
16. Гудич Ф. Місце і роль України в новому геополітичному просторі. Нова політика, 1998, №5.
17. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 2002.
18. Договор об окончательном урегулировании в отношении Германии. 1990.

19. Глинкина С.П., Куликова Н.В. Глобальный кризис и его особенности в новых странах – членах ЕС // Новая и новейшая история. – 2010. – № 2.
20. Иноземцев В. Несколько гипотез о мировом порядке XXI века //Свободная мысль. – 2003. – №10,11,12.
21. Иноземцев В. Расколота цивилизация. – М., 1999.
22. История международных отношений и внешней политики СССР в трех томах. – М., 1986-1987.
23. Коппель О, Пархомчук О. Міжнародні відносини ХХ сторіччя. – К., 1999.
24. Катляр В.С. «Развитие стратегических концепций США и НАТО после 11 сентября 2001 года». – М., 2003.
25. Кофі Аннан. Ми народи. Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ столітті. –К., 2001
26. Кривожиha В.И. Борьба с терроризмом: перспективы сотрудничества России и Запада. – М., 2002.
27. Лакер У. Терроризм в эпоху постмодернизма // США: экономика, политика, идеология. – 1997. – №2.
28. Мирский Г. Еще раз о распаде СССР и этнических конфликтах. МЭМО, 1997, №2.
29. Немчинов И. Украинский ответ на геополитические вызовы. Подтекст, 1998, №27, 28.
30. Политические кризисы и конфликты 50-60 гг. в Восточной Европе. – М., 1993г.
31. Скороход Л. Скороход Ю. Миротворча діяльність на тернах СНД. Політична думка, 1997, №11.
32. Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский союз. – М., 2002.
33. Тимербаев Р. Контроль за ограничением вооружений и разоружением. – М.,1983.
34. Толстов С. Європейська безпека в умовах багатопольярного світу // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.
35. Уткин А. Будущее Запада. – Свободная мысль. – 2003. – №2.
36. Чекаленко Л. Україна і Республіка Польща: від історичних стереотипів до стратегічного партнерства // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.
37. Черемин С.Е. Россия в условиях глобализации мировой экономики. – М., 2001.
38. Шемятенков В.Г. Европейская интеграция. – М., 2003.

12. Інформаційні ресурси

Європейська історія – <http://library.byu.edu/-rdh/>
Європейський Союз – <http://europa.eu.int>
Історія зарубіжних держав – <http://www.mavicanet>
Історія війн – <http://www.militera.lib.ru>
Історія США – <http://www.msstate.edu/archives/>
Мережа міжнародних організацій – <http://www.ned.org>
Світова політика – <http://www.globalpolicy.org/resource/>